

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОЛЕДЖ
КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Циклова комісія з педагогічної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б.Жильцов
«10» вересня 2014 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи педагогіки і психології

галузі знань 0201 Культура
спеціальності 5.02010201 Бібліотечна справа

Київ
2014 рік

Г

Робоча програма «Основи педагогіки і психології» для студентів галузі знань 0201
Культура, спеціальності 5.02010201 Бібліотечна справа
„___” _____ 2014 року - __ с.

Розробники: Чала Олена Андріївна, викладач циклової комісії з педагогічної освіти
Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії з педагогічної освіти

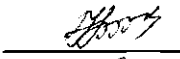
Протокол від «28» серпня 2014 р. № 1

Голова циклової комісії В. В. Мішенкова

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом, структура типова

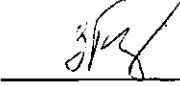
Заступник директора

з навчальної роботи

 (С.І. Дем'яненко)

Заступник директора

з навчально-методичної роботи

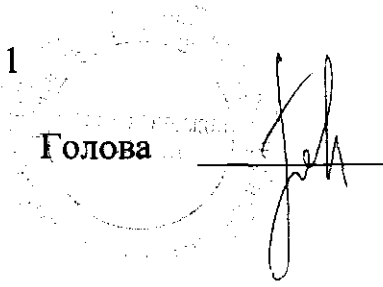
 (З.Л. Гейхман)

Схвалено Методичною радою Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол від «05» вересня 2014 року № 1

“ 05 ” вересня 2014 року

Голова

(М.В. Братко)

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.

Структура програми навчальної дисципліни

I. Опис предмета навчальної дисципліни

II. Тематичний план навчальної дисципліни

III. Програма

Змістовий модуль I. Педагогіка як наука і навчальний предмет.

Змістовий модуль II. Загальні питання психології.

Змістовий модуль III. Психічні процеси та стани.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Основи педагогіки і психології»

V. Плани семінарських та практичних занять

VI. Завдання для самостійної роботи

Карта самостійної роботи студента

VII. Індивідуальна навчально-дослідна робота

VIII. Система поточного та підсумкового контролю

IX. Методи навчання

X. Методичне забезпечення курсу

XI. Рекомендована література

Основна

Додаткова

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс:	Напря́м, спе́ціальність, осві́тньо-квалі́фікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>3 кредити</i> Змістові модулі: <i>3 модулі</i> Загальний обсяг дисципліни (години): <i>108 годин</i>	Шифр та назва галузі <i>0201 Культура</i> Шифр та назва спеціальності: <i>5.02010201</i> « <i>Бібліотечна справа</i> » Освітньо-кваліфікаційний рівень <i>«молодший спеціаліст»</i>	Нормативна Рік підготовки: <i>2</i> Семестр: <i>3</i> Аудиторні заняття: <i>60 години, з них:</i> Лекції (теоретична підготовка): <i>20 годин</i> Семінарські заняття: <i>10 годин</i> Практичні заняття: <i>12 годин</i> Індивідуальні заняття: <i>12 годин</i> Модульний контроль: <i>6 годин</i> Самостійна робота: <i>48 годин</i> Вид підсумкового контролю: <i>екзамен</i>

Пояснювальна записка

Робоча навчальна програма з дисципліни «Основи педагогіки і психології» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено на основі освітньо-професійної програми підготовки молодших спеціалістів відповідно до навчального плану для спеціальності «Бібліотечна справа».

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати студент відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, зміст навчального матеріалу дисципліни «Основи педагогіки і психології», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів. Курс «Основи педагогіки і психології» є складовою частиною дисциплін психолого-педагогічного циклу нормативного блоку.

Мета курсу – забезпечення майбутніх фахівців теоретичними знаннями з основ педагогіки і психології, зокрема: озброєння студентів знаннями закономірностей навчання і виховання, розкриття функціонування та проявів психіки людини, сприяти на цій основі формуванню загальної психологічної культури та компетентності студентів, їх готовності до професійної діяльності.

Завдання курсу:

- аналіз предмету вивчення педагогіки і психології як наук, історії їх становлення та сучасної системи психолого - педагогічних знань;
- ознайомити слухачів з основними поняттями, принципами педагогіки і психології.
- розкрити педагогічні закономірності процесів навчання, виховання і самовиховання.
- вивчення понять психіки і свідомості, їх функцій і структур;
- розкриття типових психічних процесів і станів, їх змісту та функціонування;
- вивчення психологічної сутності понять особистості та діяльності;
- визначення специфіки психічних властивостей людини,

Внаслідок опрацювання змісту навчальної дисципліни «Основи педагогіки і психології» студенти повинні **знати**:

- предмет, основні категорії та методи педагогіки та психології як науки;
- структуру та логіку побудови педагогіки і психології, їх зв'язок з іншими науками, предмети вивчення їх основних галузей;
- визначення понять «психіка», «свідомість», їх функції та структуру;
- зміст і механізми роботи інтелектуальної, афективної та вольової сфер особистості;
- характеристику понять «індивід», «особистість», «індивідуальність», «діяльність»;
- специфіку розвитку та проявів психічних властивостей людини;

Підвищенню ефективності семінарських занять сприятиме передбачене програмою виконання індивідуальних навчально-дослідницьких завдань, зокрема здійснення студентами тестування власних психологічних проявів.

Під час семінарських, практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти *набувають уміння та навички:*

- використовувати теоретичні знання та практичні навички із психології і педагогіки для аналізу й діагностики власних особливостей особистісної та пізнавальної сфери;
- здійснювати аналіз науково-методичної літератури з питань психолого-педагогічної проблематики;
- проводити психолого-педагогічне дослідження з урахуванням методологічних принципів та добираючи адекватні методики.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 108 год, з них 20 год – лекції, 10 год – семінарські заняття, 12 год - практичні заняття, 6 год – підсумковий контроль, 12 год – індивідуальні заняття, 48 год – самостійна робота.

Вивчення студентами навчальної дисципліни «Основи педагогіки і психології» завершується складанням заліку.

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семинарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль I. Педагогіка як наука і навчальний предмет.									
1.	Предмет, завдання та категоріальний апарат педагогіки.	8	4	2		2		4	
2.	Теорія освіти і навчання (дидактика).	7	3	2			1	4	
3.	Теоретичні основи виховання.	11	7	2	2		1	4	2
<i>Разом</i>		26	14	6	2	2	2	12	2
Змістовий модуль II. Загальні питання психології.									
4.	Предмет психології, її завдання і методи.	9	5	2		2	1	4	
5.	Розвиток психіки та свідомості.	8	4	1		2	1	4	
6.	Психологічна характеристика особистості та діяльності.	11	7	1		2	2	4	2
<i>Разом</i>		28	16	4		6	4	12	2
Змістовий модуль III. Психічні процеси та стани.									
7.	Відчуття та сприймання як початкові ланки пізнавального процесу.	8	4	2		2		4	
8.	Пам'ять.	7	4	1	2		1	3	
9.	Мислення і мовлення.	8	5	2	2		1	3	
10.	Уява.	7	4	1	2		1	3	
11.	Увага.	5	2	1			1	3	
12.	Емоційно-вольова сфера особистості.	8	4	1	2		1	4	
13.	Індивідуально-психологічні властивості особистості.	11	7	2	2		1	4	2
<i>Разом</i>		54	30	10	10	2	6	24	2
Разом		108	60	20	12	10	12	48	6

III. ПРОГРАМА

Змістовий модуль 1.

Педагогіка як наука і навчальний предмет

Лекція 1. Предмет, завдання та категорійний апарат педагогіки (2 год.)

Вступ. Педагогіка як галузь педагогічної науки. Виникнення та становлення педагогіки. Предмет і об'єкт педагогіки, її функції і завдання. Категорії педагогіки. Система педагогічних наук. Методи науково-педагогічних досліджень. Закон України «Про освіту». Система освіти в Україні.

Основні поняття теми: педагогіка, предмет педагогіки, об'єкт педагогіки, система педагогічних наук, методи науково-педагогічних досліджень, система освіти.

Семінар 1. Предмет, завдання та категорійний апарат педагогіки.

Лекція 2. Теорія освіти і навчання (дидактика) (2 год.).

Дидактика – теорія освіти і навчання. Предмет дидактики – зміст освіти, принципи, методи, організаційні форми та засоби навчання.

Предмет навчання. Мотивація навчальної діяльності. Саморегуляція навчальної діяльності. Знання, уміння, навички. Логіка і структура процесу навчання. Види та типи навчання. Функції навчання. Зміст освіти. Урок – основна форма організації навчання в сучасній школі.

Основні поняття теми: дидактика, основні поняття дидактики, навчання, навчальний процес, функції навчання, зміст освіти, знання, уміння, навички, урок.

Лекція 3. Теоретичні основи виховання (2 год.).

Сутність виховного процесу. Характеристика виховного процесу: його мета, завдання, особливості.

Методи, форми і принципи виховання. Основні напрями виховання: розумове, моральне, трудове, естетичне та фізичне виховання.

Всебічний і гармонійний розвиток особистості – насуцна потреба сучасного суспільства. Комплексний підхід до виховання школяра.

Колектив і розвиток особистості. Поняття "колектив", його суть, ознаки, функції, структура. Характерні риси колективу. Типи колективів. Шляхи усунення негативного і підсилення позитивного впливу колективу на особистість.

Основні поняття теми: виховання, мета виховання, метод виховання, форми організації виховання, напрями виховання, колектив, моральна дія, стійкість

моральних якостей особистості.

Практичне заняття 1. Актуальні проблеми виховання.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Загальні питання психології.

Лекція 4. Предмет психології, її завдання і методи (2 год).

Загальне поняття про психіку. Психічні процеси, психічні стани і психічні властивості. Історичний шлях розвитку психології: передісторія наукової психології, виникнення наукової психології.

Поняття про методи дослідження. Основні методи психології: спостереження і експеримент. Спостереження: методика проведення, вимоги, недоліки. Види експерименту.

Основні поняття теми: психологія, психіка, відображувальна діяльність, загальна психологія, вікова психологія, педагогічна психологія, сімейна психологія, психологія праці, спорту, мистецтва, історія психології, інженерна, військова, юридична, медична психологія, психодіагностика, психоконсультація, психокорекція, психотерапія, психіка, пізнавальна, регулятивна та інструментальна функції психіки, психічні процеси, психічні стани, психічні властивості, метод, метод спостереження, метод самоспостереження, метод експерименту, метод бесіди, метод тестів, метод аналізу продуктів діяльності, метод анкетування, кількісний аналіз результатів, якісний аналіз результатів.

Семінар 2. Предмет психології, її завдання і методи.

Лекція 5. Розвиток психіки та свідомості (1 год).

Психіка як властивість високоорганізованої живої матерії. Виникнення та розвиток психічного відображення у тварин. Механізми відображення дійсності на різних стадіях розвитку психіки. Інстинктивна поведінка тварин. Стадія навичок та предметного сприймання, її основні особливості. Стадія інтелектуальної поведінки.

Основні поняття теми: елементарна чутливість, предметне сприймання, інстинкт, навичка, інтелектуальна поведінка, свідомість, несвідоме.

Семінар 3. Розвиток психіки людини і тварини.

Лекція 6. Психологічна характеристика особистості та діяльності (1 год).

Поняття про особистість. Взаємозв'язок між поняттями «індивід», «особистість», «індивідуальність». Єдність, стійкість, активність особистості. Структура особистості.

Поняття про діяльність. Відмінність діяльності людини від поведінки тварини.

Мета і мотиви діяльності. Структура діяльності. Етапи діяльності.

Основні поняття теми: індивід, особистість, індивідуальність, спрямованість, активність, потреба, мотив, інтерес, переконання, ідеал, світогляд, рушійні сили розвитку особистості, біологічний і соціальний фактори формування особистості, самосвідомість, «Я- концепція», самооцінка, рівень домагань, активність, поведінка, діяльність, мотив, мета, інтеріоризація, екстеріоризація, уміння, навичка, звичка, вправа, перенесення навички, інтерференція, гра, навчання, праця.

Семинар 4. Психологічна характеристика особистості та діяльності

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Психічні процеси та стани.

Лекція 7. Відчуття та сприймання як початкові ланки пізнавального процесу (2 год.)

Поняття про чуттєвий рівень пізнання людиною дійсності. Відчуття як базовий пізнавальний процес. Зміст пізнавальної, орієнтувальної й захисної функцій відчуттів. Поняття сенсорної депривації. Робота аналізаторів – фізіологічна основа відчуттів. Класифікація видів відчуттів і їх характеристика. Явище взаємодії відчуттів. Основні сенсорні властивості людини.

Поняття про сприймання. Взаємозв'язок відчуттів і сприймання. Сприймання як цілісне відображення предметів. Фізіологічні механізми сприймання. Основні властивості сприймання: предметність, цілісність, структурність, константність, осмисленість, вибірковість. Явище апперцепції. Поняття про ілюзію сприймання.

Основні поняття теми: Пізнавальні процеси, чуттєвий рівень пізнання, відчуття, аналізатор, рецептор, сенсорна діяльність, пізнавальна, орієнтувальна, захисна функції відчуттів, сенсорна депривація, здорові, слухові, нюхові, смакові, шкіряні, дотикові, температурні, вібраційні, органічні відчуття, рухові, больові відчуття, відчуття рівноваги, взаємодія відчуттів, адаптація, синестезія, сенсibiliзація, компенсація, чутливість, абсолютний поріг, абсолютна чутливість, поріг розрізнення; сприймання, комплексний подразник, нервові зв'язки, предметність сприймання, цілісність сприймання, структурність сприймання, осмисленість сприймання, константність сприймання, вибірковість сприймання, апперцепція, ілюзія, сприймання простору, сприймання руху, сприймання часу, спостереження, спостережливість.

Семинар 5. Відчуття та сприймання.

Лекція 8. Пам'ять (1 год).

Поняття про пам'ять. Значення пам'яті в житті та діяльності людини. Уявлення пам'яті. Основні процеси пам'яті. Види запам'ятовування: довільне і мимовільне,

сміслові і механічне. Збереження та забування. Причини забування. Закон забування Г.Еббінгауза. Відтворення та його різновиди: впізнавання (довільне і мимовільне), власне відтворення, пригадування, спогади.

Основні поняття теми: пам'ять, асоціація, процеси пам'яті, види пам'яті запам'ятовування, збереження, відтворення, впізнавання, пригадування, ремінісценція, образна пам'ять, словесно-логічна пам'ять, емоційна пам'ять, рухова пам'ять, оперативна пам'ять, короткочасна пам'ять, довготривала пам'ять, мимовільна пам'ять, довільна пам'ять.

Практичне заняття 2. Загальне поняття про пам'ять.

Лекція 9. Мислення і мовлення (2 год).

Поняття про мислення. Основні характеристики мислення. Соціальна природа мислення. Фізіологічні основи мислення. Основні розумові операції: аналіз, синтез, порівняння, класифікація, абстрагування, узагальнення, конкретизація, систематизація. Форми мислення. Поняття. Класифікація понять за обсягом: одиничні, загальні, збірні та за змістом: конкретні, абстрактні. Судження та його різновиди. Умовивід як вища форма мислення. Види умовиводу.

Поняття про мову і мовлення, їх функції. Фізіологічні основи мовлення. Види мовлення, їх характеристика. Розмовне усне мовлення – ситуативне. Письмове мовлення – контекстне мовлення. Порушення мовлення (афазії).

Основні поняття теми: мислення, опосередковане відображення, узагальнене відображення, операції мислення, форми мислення, види мислення, аналіз, синтез, порівняння, абстрагування, узагальнення, конкретизація, класифікація, систематизація, поняття, судження, умовивід; мова і мовлення, афазії, внутрішнє, зовнішнє, вербальне, невербальне, усне, письмове; монолог, діалог.

Практичне заняття 3. Мислення та мовлення.

Лекція 10. Уява (1 год).

Уява як процес перетворення уявлень. Роль уяви в житті людини. Фізіологічні основи процесів уяви. Види уяви. Пасивна: довільна і мимовільна; активна: відтворююча і творча. Механізми уяви: аглютинація, гіперболізація, літота, акцентування, схематизація, типізація.

Основні поняття теми: уява, випереджальне відображення, довільна уява, мимовільна уява, марення, репродуктивна уява, творча уява, мрія, аглютинація, акцентування, гіперболізація, літота, схематизація, типізація.

Практичне заняття 4. Уява

Лекція 11. Увага (1 год).

Увага як психічний феномен. Значення уваги в житті людини. Основні характеристики уваги. Фізіологічні механізми уваги. Класифікація видів уваги за особливістю об'єктів уваги: зовнішня та внутрішня увага; за характером цільового спрямування та за рівнем вольових зусиль: мимовільна, довільна, післядовільна. Фактори, що зумовлюють мимовільну увагу. Умови підтримання довільної уваги.

Основні поняття теми: увага, уважність, осередок оптимального збудження, принцип доміанти, орієнтувальний рефлекс, взаємна індукція, мимовільна увага, довільна увага, післядовільна увага, зовнішня увага, внутрішня увага, обсяг уваги, стійкість уваги, коливання уваги, розподіл уваги, переключення уваги, концентрація, неуважність.

Лекція 12. Емоційно-вольова сфера властивості особистості (1 год).

Поняття про емоції та почуття. Значення емоцій та почуттів в житті людини. Функції емоцій і почуттів. Фізіологічні основи емоцій та почуттів. Роль кори великих півкуль і підкірки в їх регуляції. Зовнішні прояви емоцій. Види почуттів.

Поняття про волю. Вольова регуляція поведінки людини. Значення волі в житті людини. Функції волі: спонукальна, гальмівна. Фізіологічні основи волі. Структура вольових дій.

Основні поняття теми: почуття, емоції, сенічні емоції, астеничні емоції, настрої, афект, пристрасть, стрес, дистрес, евстрес, моральні почуття, інтелектуальні почуття, естетичні почуття, воля, мимовільна дія, довільна дія, вольове зусилля, зовнішні перешкоди, внутрішні перешкоди, сила волі, безвілля, абулія, цілеспрямованість, рішучість, імпульсивність, наполегливість, впертість, організованість, дисциплінованість, сміливість, витримка, самостійність.

Практичне заняття 5. Емоційно-вольова сфера особистості

Лекція 13. Індивідуально-психологічні властивості особистості (2 год).

Поняття про темперамент. Фізіологічні основи темпераменту. Тип вищої нервової діяльності і темперамент. Властивості темпераменту: сензитивність, реактивність, активність, темп реакції, пластичність, ригідність, екстраверсія, інтроверсія.

Поняття про характер. Природа та прояв характеру. Поняття про риси характеру. Класифікація рис характеру.

Поняття про здібності. Здібності і діяльність. Здібності і знання, уміння, навички. Задатки як природні передумови розвитку здібностей. Види здібностей. Характеристика загальних і спеціальних здібностей, теоретичних і практичних, навчальних і творчих.

Основні поняття теми: темперамент, холерик, сангвінік, флегматик,

меланхолік, тип вищої нервової діяльності, сила нервових процесів, рухливість нервових процесів, врівноваженість нервових процесів, екстравертованість інтровертованість, сензитивність, реактивність, активність, пластичність, ригідність, темп реакції, характер, структура характеру, риси характеру, моральні риси характеру, вольові риси характеру, інтелектуальні риси характеру, емоційні риси характеру, акцентуації характеру, здібності, задатки, структура здібностей, загальні здібності, спеціальні здібності, теоретичні здібності, практичні здібності, навчальні здібності, творчі здібності, обдарованість, талант, геніальність.

Практичне заняття 6. Індивідуально-психологічні властивості особистості.

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

Педагогіка як наука і навчальний предмет.

Семінар 1.

Тема: Предмет, завдання та категоріальний апарат педагогіки (2 год).

План заняття

1. Педагогіка як наука. Об'єкт і предмет педагогіки.
2. Основні педагогічні питання та категорії.
3. Завдання педагогіки.
4. Зв'язок педагогіки з іншими науками.

Рекомендована література [29, 51, 52, 53, 54,55]

Практичне заняття 1.

Тема: Актуальні проблеми виховання (2 год.)

План заняття

1. Наукова конференція на тему «Виховання: актуальні проблеми сучасності».

Для підготовки до заняття студентам необхідно переглянути журнали з педагогіки за останні півроку. Знайти в них публікації, які присвячені дослідженню проблем виховання. Систематизувати прочитаний матеріал. Виділити і підготувати статтю, яка найбільше сподобалася.

Хід заняття

Заняття проводиться у вигляді наукової конференції, кожен учасник розповідає про ті відкриття в науці, які в процесі самостійної підготовки до заняття були ним виявлені.

2. Розв'язання психологічних задач.
3. Про який напрям виховання говорить народна педагогіка?

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Основи педагогіки і психології»

Разом: 108 год, з них 20 год – лекції, 10 год – семінарські заняття, 12 год - практичні заняття, 6 год – підсумковий контроль, 12 год – індивідуальні заняття, 48 год – самостійна робота.

Тиждень	Змістовий модуль I.			Змістовий модуль II.			Змістовий модуль III.						
Модулі	Педагогіка як наука і навчальний предмет			Загальні питання психології			Психічні процеси та стани						
Назва модуля	Педагогіка як наука і навчальний предмет			Загальні питання психології			Психічні процеси та стани						
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Дати													
Теми лекцій	Предмет, завдання та категоріальний апарат	Теорія освіти і навчання (дидактика)	Теоретичні основи виховання	Предмет психології, її завдання і методи.	Розвиток психіки та свідомості	Психологічна характеристика особистості та діяльності	Відчуття та сприймання як початкові ланки пізнавального	Пам'ять	Мислення і мовлення	Уява	Увага	Емоційно-вольова сфера особистості	Індивідуально-психологічні властивості особистості
Теми семінарських занять	Предмет, завдання та категоріальний апарат			Предмет психології, її завдання і методи.	Розвиток психіки людини і тварини	Психологічна характеристика особистості та діяльності	Відчуття та сприймання						
Теми практичних занять			Актуальні проблеми виховання					Загальне поняття про пам'ять	Мислення та мовлення	Уява		Емоційно-вольова сфера особистості	Індивідуально-психологічні властивості особистості
Самостійна робота	Табл. 6.1			Табл. 6.1			Табл. 6.1						
ІНДЗ	протягом курсу одне ІНДЗ												
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1			Модульна контрольна робота 2			Модульна контрольна робота 3						
Підсумковий контроль	Залік												

- а) Розум – найбільше багатство.
- б) Від здорового коріння – здорове пагінця.
- в) Дисципліна – мати перемоги.

Рекомендована література [29, 51, 52, 53, 54,55]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Загальні питання психології.

Семинар 2.

Тема. Предмет психології, її завдання і методи (2 год).

План заняття

1. Історичне перетворення визначення предмета психології.
2. Завдання сучасної психології.
3. Основні галузі психології, знання яких необхідні для навчання і виховання дітей.
4. Головні методи психології.
5. Додаткові методи психології.

Рекомендована література [14, 33, 40, 41, 48]

Семинар 3.

Тема. Розвиток психіки людини і тварини (2 год).

План заняття

1. Стадії і рівні психічного відображення у тварин.
2. Інстинктивна форма поведінки тварин.
3. Стадія навичок і предметного сприймання, її основні особливості.
4. Стадія інтелектуальної поведінки.
5. Порівняння психіки людини і тварини.
6. Свідоме та несвідоме.
7. Роль праці та мови в процесі виникнення та розвитку свідомості.

Рекомендована література [14, 33, 40, 41, 48]

Семинар 4.

Тема. Психологічна характеристика особистості та діяльності. (2 год).

План заняття

1. Індивід, особистість, індивідуальність: співвідношення обсягу і змісту даних понять.
2. Структура особистості (за С.Л. Рубінштейном).
3. Підходи до розв'язку проблеми формування особистості.
4. Самосвідомість та «Я-концепція» особистості.
5. Визначення діяльності. Відмінність діяльності людини від активності тварин.
6. Структура діяльності.
7. Види людської діяльності..

Рекомендована література [14, 33,34, 35, 40, 41, 44, 48]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III.

Психічні процеси та стани.

Семинар 5.

Тема. Відчуття та сприймання (2 год).

План заняття

1. Значення відчуттів в житті людини, їх походження.
2. Види відчуттів.
3. Властивості відчуттів.
4. Закономірності відчуттів.
5. Відмінність сприймання від відчуття, види сприймання.
6. Властивості сприймання.

Рекомендована література [14, 33, 40, 41, 48]

Практичне заняття 2.

Тема. Загальне поняття про пам'ять (2 год).

План заняття

I. Спираючись на опрацьований зміст теми, сформулюйте відповіді на проблемні питання

1. Визначте найважливіші особливості пам'яті як пізнавального психічного процесу.
2. Вкажіть, в чому конкретно має проявлятися врахування індивідуальних відмінностей пам'яті осіб у процесі практичної діяльності.
3. Визначте фактори, які сприяють кращому запам'ятовуванню інформації.
4. Визначте, який студент краще запам'ятає оповідання, якщо врахувати, що здатність запам'ятовування в них однакова. Відповідь аргументуйте.

Двоє учнів почали зачувати оповідання.

- Ой, яке велике! Тут сидіти і сидіти, - сказав один.
- Зовсім не таке вже й велике, швидко зробимо, - відповів інший.

II. Проаналізуйте наступні судження видатних вчених про пам'ять.

Чому вони так думали?

1. Без пам'яті ми були б істотами миті. Наше минуле було б мертвим для майбутнього. Теперішнє безповоротно зникло б в минулому.

Рубінштейн С.Л.

2. Якщо ви можете бліднути, червоніти при одній лиш згадці про відчуте, якщо ви боїтесь думати про давно пережите нещастя, - у вас є пам'ять на почуття, тобто «емоційна пам'ять.»

Станіславський К. С.

3. Відображення чи відтворення минулого у пам'яті не пасивне: воно включає ставлення особистості до відтворюваного.

Рубінштейн С.Л.

4. Людина, позбавлена пам'яті, залишилась б «вічно у стані новонародженого».

Сеченов І.М.

5.Я входжу в просторі палати пам'яті, де знаходяться скарби незчислених образів. Коли я перебуваю у скарбниці, хочу, щоб все, що мені потрібно, з'явилося, і воно тут же з'являється.

Св. Августин

6. Причиною забудькуватості часто буває лінь згадати забуте.

Ушинський К.Д.

III. Розв'язання психологічних задач.

Рекомендована література [14, 33, 40, 41, 48]

Практичне заняття 3.

Тема. Мислення та мовлення (2 год).

План заняття

I. Спираючись на опрацьований зміст теми, сформулюйте відповіді на проблемні питання

1. Диференціюйте поняття «мова» і «мовлення».
2. Висловіть свою думку з приводу наступного судження: «Розвиток мови – це і є розвиток свідомості».
3. Прокоментуйте дане твердження: у визначенні мовлення завжди вказується на функцію спілкування. Як це узгоджується з тим, що мовлення може бути і внутрішнім, для себе?
4. Вкажіть на відмінності усного мовлення від письмового та відзначте, яким чином дані відмінності мають враховуватися людиною в практичній діяльності?
5. Назвіть специфічні особливості мислення як вищої форми пізнавальної діяльності.
6. Розкрийте відмінність мислення від чуттєвого пізнання.

II. Проаналізуйте наступні судження видатних вчених про мислення.

Чому вони так думали?

1. Зрозуміти якусь нову ситуацію, якийсь новий об'єкт - це означає пізнати істотне в цій ситуації, розкрити об'єкт в його зв'язках з іншими об'єктами.

Костюк Г. С.

2. Мислення - це постановка й розв'язання проблем буття й життя; пошуки й знаходження відповіді на питання, яке воно є в дійсності, потрібне для того, щоб знати, як правильно жити, що робити.

Рубінштейн С.Л.

3. Чудовий той факт, що, чим сильніше напружена думка, тим ясніше й складніше її рухова природа.

Виготський Л. С.

4. Якби той, хто дивується з винахідливості генія, міг поглянути на сам процес цих винаходів, то почав би дивуватися не тільки розуму, а й силі волі, пристрасті та наполегливості винахідників.

Ушинський К.Д.

5. Окрема людина стає суб'єктом мислення, оволодівши мовою, поняттями,

логікою.

Леонтьєв О.М.

6. Недостатньо тільки отримати знання; потрібно вміти їх використати.

Гете Й.В.

III. Розв'язання психологічних задач.

Рекомендована література [14, 33, 40, 41, 48]

Практичне заняття 4 (2 год).

Тема. Уява

План заняття.

I. Спираючись на опрацьований зміст теми, сформулюйте відповіді на проблемні питання:

1. Чим уява відрізняється від образного мислення?
2. Чим відрізняється уява від фантазії?
3. Як уява впливає на фізіологічні та органічні процеси людини?
4. Які ви знаєте види уяви?
5. Чим різняться уява відтворююча й творча?
6. Проаналізуйте основні прийоми уяви.
7. Наведіть приклади вправ для розвитку уяви.

II. Проаналізуйте наступні судження видатних вчених про уяву. Чому вони так думали ?

1. В кожній людині закріплений якийсь «шматочок фантазії», але у кожного фантазія і уява проявляються по-своєму.

Рубінштейн Л. С.

2. Уява на основі будь-якої творчої діяльності однаково проявляється у всіх без винятку сферах культурного життя, роблячи можливою художню, наукову і технічну творчість.

Виготський С. Л.

3. Письменнику необхідно бачити до галюцинацій те, про що він пише, тобто мати яскраву і емоційну уяву.

Толстой А. Н.

4. Багато видатних відкриттів науки народились не з логічних суджень, а завдяки інтуїтивним стрибком уяви.

Гуревич П.

5. Яскрава уява притаманна великому розуму.

Ушинський К. Д.

6. Бідність фантазії спричинює тупість. Коли ми не можемо знайти відповідь за допомогою мислення, нас виручає фантазія. У своїй уяві ми подумки виходимо за межі чуттєвого сприйняття, можемо передбачити майбутнє, глибше пізнати його.

Гоббс Т.

III. Розкрийте зміст прислів'їв та приказок на психологічну тему.

✓ Мріяти не шкідливо, шкідливо не мріяти.

- ✓ Коли уяву гарну маєш, багато чого пізнаєш.
- ✓ Уява людини, що крила пташині.
- ✓ Фантазер багато друзів має.
- ✓ Мрій, але розумій - задумане має бути обдумане.
- ✓ Мрії прекрасні збуваються, погане в минулому залишається.
- ✓ Коли хочеш мрій, тільки думці дурній не радій.
- ✓ Життя не прожити, якщо з уявою не дружити.
- ✓ Людина без уяви, як птах без волі.
- ✓ Яка уява - такий і розум.

IV. Робота з проективним тестом «Неіснуюча тварина»
 Рекомендована література [14, 33, 40, 41, 48]

Практичне заняття 5 (2 год).

Тема. Емоційно-вольова сфера особистості.

План заняття.

I. Проаналізуйте наступні судження видатних вчених про почуття та емоції.

Чому вони так думали ?

1.Те, що радує людину, що її цікавить, завдає смутку, хвилює, що здається її смішним, найбільше характеризує її сутність, її характер, індивідуальність.

Крюгер Ф.

2.Кохання - сфера виняткової емоційно-естетичної суверенності;показник і критерій педагогічної і взагалі людської мудрості і культури.

Сухомлинський В. О.

3.Якщо ви хочете, щоб життя вам посміхалося, подаруйте йому спочатку свій гарний настрій.

Сміт А.

4.Тільки любов створює міцне і живе, а гордість безплідна, тому що їй нічого не потрібно поза себе.

Герцен О.І.

5.Дружба - це ставлення до друга, як до самого себе. Любов – це ставлення до другого краще, ніж до самого себе.

Шевельов І.

6.Емоційна насиченість сприймання — це духовний заряд дитячої творчості.

Сухомлинський В. О.

II. Дайте відповіді на запитання задач:

Психолог, якому вдалося врятуватися з гітлерівських таборів смерті, засвідчував, що найстійкішими серед в'язнів були ті, хто до цього жив інтенсивним внутрішнім життям, нехтував матеріальним благом — професійні революціонери, священики, люди високої культури. Другу, менш стійку групу, склали люди, діяльні за своєю природою, які активно шукали можливості пристосуватись і вижити. Були й такі, що йшли на підлість і зраду. Нарешті, була група зломлених збайдужілих осіб, які не робили

жодних спроб чинити опір своїй долі. Серед них траплялися люди, що колись обіймали високі посади, керували іншими.

Запитання: *Про що свідчить це спостереження? Як пояснити відмінності в поведінці цих груп людей?*

Закоханий юнак пише дівчині: "Не можу зрозуміти, що зі мною діється... Звітуюся у своїх почуттях, борюся з ними, піддаюся їм і знову борюся. З одного боку, боюся втратити розум і тому прагну позбутися їх, з іншого — боюся знову впасти в той сонливий стан, в якому перебував до цієї неповторної весни".

Запитання: *Яке явище у царині почуттів ілюструє цей лист? Яка його природа?*

III. Дослідження вольової саморегуляції (тест-опитувальник А. В. Зверкова та Е.В. Ейдмана)

Рекомендована література [14, 33, 40, 41, 48]

Практичне заняття 6 (2 год).

Тема. Індивідуально-психологічні властивості особистості.

План заняття.

I. Спираючись на опрацьований зміст теми, сформулюйте відповіді на проблемні питання:

1. Чи існує взаємозв'язок між звичним виразом обличчя людини та складом її характеру?
2. Як ви розумієте вислів "Вдягає маску"?
 - ✓ "Вдягання маски" — це позитивне чи негативне явище?
 - ✓ Про які риси характеру свідчать зморшки на обличчі людини?
 - ✓ Поясніть вислів "Американська посмішка!"

II. Про які властивості темпераменту йдеться? На чому ґрунтується сумісність їхніх темпераментів?

Російські космонавти Валентин Лебедев та Анатолій Береговий провели разом на орбіті 212 діб. Ось їхні характеристики: Валентин — людина дуже організована, вольова, цільна, методично впорядкована. Дуже емоційний, але твердо володіє собою. Анатолій — більш імпульсивний, відкритий, захоплюється ідеями, фонтан пропозицій та ініціатив. Небагатослівна стриманість Валентина слугує стрижнем і опорою запальності Анатолія.

Один мудро скаже два коротких слова, інший — десять гарячих, потім обмінюються поглядом — задоволені один одним. Вони успішно виконали програму польоту, причому, як вважають фахівці, також завдяки сумісності характерів.

Група студентів мала охарактеризувати свого товариша, використовуючи лише прислівники. В результаті було отримано такий ряд слів: *стриманий, серйозний, емоційно стійкий, сумлінний, ініціативний, чутливий, чуйний, творчий, активний.*

Які з цих слів описують характер, а які темперамент? Як це можна визначити?

III. Дослідження комунікативних та організаційних схильностей
(тест-опитувальник КОС)
Рекомендована література [14, 33, 40, 41, 48]

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

Педагогіка як наука і навчальний предмет.

Тема 1. Предмет, завдання та категоріальний апарат педагогіки (4 год).

1. Визначити поняття: 1) біогенетична концепція; 2) діалектичний підхід; 3) конвергенція; 4) педологія; 5) рекапітуляція; 6) соціогенетична концепція.

2. Проаналізувати основну та додаткову літературу на предмет використання вказаних термінів.

Рекомендована література [29, 51, 52, 53, 54,55]

Тема 2. Теорія освіти і навчання (дидактика) (4 год).

1. Підготувати доповідь за однією із тем:

1. Основні моделі навчання.
2. Психологічні проблеми розвивального навчання.
3. Спільне і відмінне в теоріях навчання у вітчизняних і зарубіжних авторів.
4. Формування позитивного ставлення школярів до навчання.
5. Психологічні основи індивідуалізації та диференціації навчання.

Рекомендована література [29, 51, 52, 53, 54,55]

Тема 3. Теоретичні основи виховання(4 год).

1.Зверніться до джерел української народної педагогіки (прислів'я, приказки, пісні, казки, легенди, ігри) і випишіть яскраві приклади ставлення народу до праці, її роль у житті людини);

2. Законспекуйте і проаналізуйте лекцію А.С.Макаренка для батьків «Виховання в праці» (Макаренко А.С. Книга для батьків. – К.: Рад. школа. - 1980. –с. 296-303).

Рекомендована література [29, 51, 52, 53, 54,55]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Загальні питання психології.

Психічні процеси та стани.

Тема 4. Предмет психології, її завдання і методи (4 год).

1. Завдання сучасної психології на сучасному етапі розвитку освіти.
 2. Галузі психології.
 3. Додаткові методи психології:
 - метод тестів
 - метод бесіди, інтерв'ю
 - метод анкетування
 - метод аналізу продуктів діяльності
 - метод самоспостереження.
 4. Схематично зобразити дерево психологічних знань, використовуючи наступні структурні компоненти: корені – джерела психологічних знань, стовбур – основоположна психологічна наука, гілки – галузі психології.
- Рекомендована література [14, 33, 40, 41, 48]**

Тема 5. Розвиток психіки та свідомості (4 год).

1. Відмінність психіки людини і тварин.
 2. Свідомість та її структура. Свідоме і несвідоме в психічній діяльності людини.
 3. Значення праці та мови в процесі виникнення та розвитку свідомості.
 4. Розв'язати психологічне завдання:
Чому І.П. Павлов інтелектуальну форму поведінки тварин назвав «елементарною розсудливістю»?
- Рекомендована література [14, 33, 40, 41, 48]**

Тема 6. Психологічна характеристика особистості та діяльності (4 год).

1. Спрямованість особистості (за С.Л. Рубінштейном):
 - потреби: природні, соціальні
 - мотиви
 - інтереси (їх характеристика за змістом, ознакою цілі, широтою, глибиною, стійкістю, дієвістю)
 - переконання
 - ідеал
 - світогляд.
 2. Формування особистості.
 3. Особливості основних видів діяльності: гри, праці, навчання.
 4. Поняття умінь і навичок, звичок, їх формування. Взаємодія навичок.
 5. Розв'язати психологічне завдання:
Чому складну поведінку бджіл не можна назвати працею?
- Рекомендована література [14, 33, 40, 41, 48]**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III.

Психічні процеси та стани.

Тема 7. Відчуття та сприймання як початкові ланки пізнавального процесу (4 год).

1. Характеристика окремих видів відчуттів.
 2. Закономірності відчуттів:
 - чутливість та пороги чутливості
 - адаптація
 - взаємодія
 - сенсibiliзація
 - синестезія.
 3. Основні класифікації сприймання:
 - класифікація за модальністю
 - класифікація за формою існування матерії: простір, час, рух.
 - Особливості сприймання простору, часу, руху.
 4. Порівняти відчуття і сприймання.
- Рекомендована література** [14, 33, 40, 41, 48]

Тема 8. Пам'ять (3 год).

1. Класифікація окремих видів пам'яті, їх характеристика.
 2. Умови успішного запам'ятовування.
 3. Індивідуальні відмінності пам'яті: у змісті пам'яті та у процесах пам'яті.
 4. Розв'язати психологічне завдання:
 - Який вид пам'яті є провідним у художника, лектора, актора, спортсмена?
- Рекомендована література** [14, 33, 40, 41, 48]

Тема 9. Мислення і мовлення (3 год).

1. Класифікація мислення.
 2. Характеристика окремих видів мислення.
 3. Якості розуму.
 4. Заповнити таблицю «Мислення».
- Рекомендована література** [14, 33, 40, 41, 48]

Тема 10. Уява (3 год).

1. Мрія як особливий вид уяви.
2. Розв'язати психологічне завдання:
 - За допомогою яких прийомів створені образи уяви?
 - Кентавр, русалка, Язиката Феська, Гулівер, Незнайка, Данко, вишивка, хатка на курячих ніжках.

Рекомендована література [14, 33, 40, 41, 48]

Тема 11. Увага (3 год).

1. Визначити поняття:

- Увага,
- домінанта,
- обсяг уваги;
- розподіл,
- зосередженість,
- стійкість,
- коливання,
- переключення,
- концентрація уваги;
- довільна, мимовільна, післядовільна увага,

Рекомендована література [14, 33, 40, 41, 48]

Тема 12. Емоційно-вольова сфера особистості (4 год).

1. Форми переживання почуттів:

- емоції
- настрій
- стрес
- афект
- пристрасть

2. Вольові якості особистості:

- цілеспрямованість
- наполегливість
- витримка
- самостійність
- рішучість
- дисциплінованість
- організованість
- ініціативність
- сміливість.

3. Безвілля, його причини.

Рекомендована література [14, 33, 40, 41, 48]

Тема 13. Індивідуально-психологічні властивості особистості(4 год).

1. В чому полягає суть теорії про темперамент Імануїла Канта?

2. Що позитивного є в теорії Гіппократа?
 3. Суть теорії І.П. Павлова.
 4. Методи досліджень характеру.
 5. Розвиток здібностей у людини.
- Рекомендована література [14, 33, 40, 41, 48]

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Розділи та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль І.			
Педагогіка як наука і навчальний предмет.			
Тема 1. Предмет, завдання та категоріальний апарат педагогіки. (4 год).	Семінар, модульний контроль, залік	5	I-II
Тема 2. Теорія освіти і навчання (дидактика). (4 год).	Модульний контроль, індивідуальне заняття, залік	5	IV
Тема 3. Теоретичні основи виховання. (4 год).	Практичне заняття, індивідуальне заняття, модульний контроль, залік	5	V
Змістовий модуль II.			
Загальні питання психології.			
Тема 4. Предмет психології, її завдання і методи (4 год).	Семінар, індивідуальне заняття, модульний контроль, залік	5	VII
Тема 5. Розвиток психіки та свідомості (4 год).	Семінар, індивідуальне заняття, модульний контроль, залік	5	VIII
Тема 6. Психологічна характеристика особистості та діяльності (4 год).	Семінар, індивідуальне заняття, модульний контроль, залік	5	IX
Змістовий модуль III.			
Психічні процеси та стани.			
Тема 7. Відчуття та сприймання як початкові ланки пізнавального процесу. (4 год)	Семінар, індивідуальне заняття, модульний контроль, залік	5	X
Тема 8. Пам'ять. (3 год)	Практичне заняття, індивідуальне заняття, модульний контроль, залік	5	XI

Тема 9. Мислення і мовлення. (3 год)	Практичне заняття, індивідуальне заняття, модульний контроль, залік	5	XII
Тема 10. Уява. (3 год)	Практичне заняття, індивідуальне заняття, модульний контроль, залік	5	XIII
Тема 11. Увага. (3 год)	Індивідуальне заняття, модульний контроль, залік	5	XIV
Тема 12. Емоційно-вольова сфера особистості. (4 год)	Практичне заняття, індивідуальне заняття, модульний контроль, залік	5	XV
Тема 13. Індивідуально-психологічні властивості особистості. (4 год)	Практичне заняття, індивідуальне заняття, модульний контроль, залік	5	XVI
<i>Разом: 48 год.</i>		<i>Разом: 65 балів</i>	

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Основи педагогіки і психології» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних і семінарських занять.

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-психологічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел. Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 7.1 і 7.2.

Таблиця 7.1

Критерії оцінювання ІНДЗ
(психолого-педагогічного дослідження у вигляді презентації Power Point)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1	Формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	5
2	Наявність плану викладення матеріалу	3
3	Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз	10

	сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	
4	Охайність, продуманість, логічність і послідовність побудови презентації, наявність ілюстративного матеріалу	5
5	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	4
6	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний слайд, план, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел)	3
Разом		30 балів

Таблиця 7.2

Критерії оцінювання ІНДЗ
(у вигляді психолого-педагогічного дослідження)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1	Опрацювання змісту та методики дослідження базової психологічної якості особистості	10
2	Проведення діагностичного дослідження	10
3	Здійснення аналізу результатів дослідження та напрацювання висновків	10
Разом		30 балів

Таблиця 7.2

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	24 – 30	Відмінно
Достатній	15 – 23	Добре
Середній	7 -14	Задовільно
Низький	0 – 6	Незадовільно

Орієнтовна тематика ІНДЗ з дисципліни

«Основи педагогіки та психології»

1. Проблеми і завдання педагогіки на сучасному етапі.
2. Мета і завдання розумового виховання. Характеристика навчальних умінь.
3. Моральне виховання та системи моральних цінностей.
4. Мета і завдання морального виховання.
5. Стадії морального розвитку особистості. Форми морального виховання.

6. Виховне значення різних форм спілкування.
7. Виховний вплив колективу на особистість.
8. Характеристика сімейного виховання.
9. Аналіз основних типів навчання.
10. Загальна характеристика видів навчання.
11. Механізми та зміст навчання.
12. Формування знань, умінь і навичок.
13. Психологічна структура учбової діяльності.
14. Формування мотивації учбової діяльності.
15. Психологічні основи індивідуалізації та диференціації навчання.
16. Наукове і життєве розуміння психологічних знань.
17. Історичне перетворення визначень предмета психології.
18. Мозок і психіка: зв'язок основних структур мозку з психічними процесами і станами людини.
19. Проблема біологічного і соціального в розвитку психіки і поведінки людини.
20. Свідоме і безсвідоме в психіці і поведінці людини.
21. Пізнавальні процеси (відчуття, сприймання, пам'ять) у тварини і людини.
22. Інтелект людини і тварини.
23. Визначення особистості в різних науках: порівняльний аналіз.
24. Зв'язок відчуттів з властивостями зовнішнього і внутрішнього середовища організму.
25. Роль і види відчуттів у людини.
26. Закони і загадки зорового сприймання людини.
27. Індивідуальні особливості пам'яті і здібності людини.
28. Шляхи, прийоми і засоби покращення пам'яті.
29. Проблеми і шляхи розвитку творчого мислення.
30. Засоби розвитку мислення.
31. Розвиток уяви.
32. Вплив уяви та стан організму.
33. Емоції і людські взаєностосунки.
34. Кохання як моральне почуття.
35. Види дружби і її історичний характер.
36. Любов в різні історичні епохи.
37. Розвиток волі у людини.
38. Провести тестування, спрямоване на визначення власного типу темпераменту та співвіднести результати тестування з вимогами майбутньої професійної діяльності та визначити переваги та недоліки проявів темпераменту щодо неї.
39. Особистість і темперамент.
40. Формування характеру.
41. Характер і особистість.
42. Здібності, обдарованість і талант: взаємозв'язок і відмінність в цих явищах.

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Основи педагогіки і психології». Студент може набрати максимальну кількість балів за ІНДЗ – 30 балів.

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Основи педагогіки і психології» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Кожний модуль включає бали за поточну роботу на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2., табл. 8.3.

Таблиця 8.1

Розподіл балів, що присвоюються бакалаврам за різні види навчальної роботи

Види навчальної роботи студентів	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Загальна кількість балів
Відвідування лекції	1	10	10
Відвідування семінарів та практичних занять	1	11	11
Робота на практичному занятті	10	6	60
Робота на семінарському занятті	10	5	50
ІНДЗ	30	1	30
Самостійна робота	5	13	65
Модульна контрольна робота	25	3	75
Сума			301
<i>Коефіцієнт</i>			3,01

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від

дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, доповідь.
- **Комп'ютерного контролю:** тестові програми.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 8.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 74	«задовільно»	ED
75 – 89	«добре»	CB
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.5.

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3.

Таблиця 8.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.

«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

ІХ. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна,) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з друкованими та електронними інформаційними носіями; виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;

- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових завдань;
- ✓ схематична наочність;
- ✓ електронний психологічний інструментарій;
- ✓ збірка психологічних завдань.

ХІІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Абульханова-Славская К.А. Деятельность и психология личности.-М.: Наука, 1980. -334с.
2. Анатомія центральної нервової системи (спинний і головний мозок). Навч.-метод. посіб. з анатомі людини. —К. 1999. — 120с.
3. Андреева О.А. Техника тренировки памяти. —Екатеринбург, 1992. Веккер Л.М. Психические процессы. —В 3-х т. —Л., 1974-1981.
4. Выготский Л.С. История развития высших психических функций //Собр. сочин.:В6т.—М.:Педагогика, 1983. — Т. 3. — 328с.
5. Выготский Л.С. Проблемы развития психики. Собрание сочинений. —М: Педагогика, 1983.
6. Выготский Л.С. Психология. М.: Изд-во ЖСМО-Пресс, 2000. —1008с. (Серия «Мир психологии»).
7. Гамезо М. В., Домашенко Й. А. Атлас по психологии: Учеб. пособие. - М., 1986.
8. Гениями не рождаются. Общество и способности человека. — М., 1989.
9. Данилов Н.Н., Крылова А. Л. Физиология высшей нервной деятельности. — Ростов на Дону: Феникс, 2001. —480 с.
10. Дружинин В.Н. Психология общих способностей. — СПб.: Изд-во «Питер-Ком», 1999. —368с.
11. Долинська Л.В., Гоголь О.В., Зінченко Л.М. Педагогічне мовлення. — К,1996,
12. Ждан А.И. История психологии: от античности до наших дней. —М., 1990. — 367с.
13. Життєві кризи особистості/Навч.-метод. посіб.: у 2-х частинах. —К.,1998.
14. Скрипченко О., Долинська Л., Огороднійчук З. та ін. Загальна психологія: Курс лекцій. — К., 1997.
15. Скрипченко О., Долинська Л., Огороднійчук З. та ін. Загальна психологія: Навч. посіб. —К.: «А.П.Н.», 1999 —с. 463.
16. Заика Е.В. Экспериментальная психология памяти: основные методики и результаты исследований. —Х., 1992.
17. Занюк С. Психологія мотивації та емоцій. —Луцьк, 1997.
18. Збірник завдань з загальної психології / За редакцією В.С. Мерліна. — К., 1977.
19. Иванников В. А. Психологические механизмы волевой регуляции. — М.: МГУ; 1991.
20. Иванов Е.Ф. Психология мышления и памяти: Учеб. пособ. —Х.: ХГУ, 1990.
21. Игнатьев Е. Й. Воображение и его развитие в творческой деятельности человека. —М.: Знание, 1968.
22. Изард К. Эмоции человека. —М.,1980.

23. Ильин П.М. Психология воли. —С.-П., 2000.
24. Ильясов И.И. Система эвристических приемов решения задач. — М., 1992.
25. История зарубежной психологии: 30-60-е годы XX века. Тексты / Под ред. П.Я. Гальперина, А.Н. Ждан. —М., 1986.
26. Каган М.С. Мир общения. —М.: Политиздат, 1988. —379с.
27. Кон И.С. В поисках себя: личность и ее самосознание.- М.: Политиздат, 1987. — 366 с.
28. Короленко Ц.П., Фролова Г В. Чудо воображения. Воображение в норме и патологии. —Новосибирск, 1975.
29. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. — К.: Радянська школа, 1989. — 608 с.
30. Кузьмина Н.В. Способности, одаренность, талант учителя. — 1985.
31. Левитов Н. Д. Психология характера. — М., 1969.
32. Лезер Ф. Тренировка памяти. —М, 1995.
33. Леонтьев А.Н. Проблемы развития психики. —Л., 1968.
34. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. - - М.: Политиздат. — 1975. — 304 с.
35. Леонтьев Д.А. Очерк психологии личности. —М., 1997.
36. Ломов Б.Ф. Проблема общения в психологии. —М.: Наука, 1981.
37. Лурия А.Р. Маленькая книжка о большой памяти — М., 1994.
38. Лурия А.Р. Об историческом развитии познавательных процессов. — М.: Наука, 1974. — 172с.
39. Лурия А. Р. Язык и сознание. - М.: Изд-во МГУ, 1979. —319с.
40. М'ясоїд П. А. Загальна психологія. Навч. посіб. — К.: Вища школа. —276 с.
41. Максименко С.Д. Общая психология. —М.: Рефл-бук, Ваклер, 1999. -523с.
42. Максименко С.Д. Психологія в соціальній та педагогічній практиці: методологія, методи, програми, процедури. —К., 1998.
43. Мерлин В.С. Очерк теории темперамента. —М., 1964.
44. Мерлин В.С. Структура личности: характер, способности, самосознание: 49. Учебное пособие к спецкурсу «Основы психологии личности». — Пермь, 1990.
45. Мілерян О. Увага і виховання дітей. — К.: Рідна школа. 1995.
46. Натадзе Р. Ч. Воображение как фактор поведения.— Тбилиси, 1972.
47. Нейрохимические основы обучения и памяти / Под ред. Р.И. Кругликова. —М., 1989.
48. Немов Р.С. Психология. Общие основы психологии. —Кн. 1. —М.: Просвещение. Владос, 1994. —576с.
49. Немов Р.С. Психология. Психодиагностика. —Кн. 3. —М., 1993.
50. Обозов Н.Н. Психология межличностных отношений. —К., 1990.
51. Педагогика / Под ред. Ю. К. Бабанского. — М.: Просвещение, 1983. — Гл. 16.
52. Педагогіка / За ред. М. Д. Ярмаченка. — К.: Вища шк., 1986. — 544 с.

53. Писарчук Е. А., Кухта А. М. Екологічне виховання учнів. — К., 1984.
 54. Практикум з педагогіки / За ред. О. А. Дубасенюк, А. В. Іванченка. — К.: ІСДО, 1993. — Розд. III.
 55. Фіцула М. М. Педагогіка: Посіб. — К.: Академія, 2000. — С. 56.

Додаткова література:

56. Абульханова-Славская К. А. Типология активности личности // Психологический журнал. — 1985. — 7.4. — №5. — с. 3-78.
 57. Ананьев Б.Г. О проблемах современного человекознания. — М.: Наука, 1977. — 380с.
 58. Ананьев Б.Г. Психология чувственного познания. — М., 1960.
 59. Ананьев Б.Г., Палей И.М. О психологической структуре личности // 60. Проблемы личности. — М.: Наука, 1970. — с. 39-50.
 61. Анастаси А. Психологическое тестирование. — М.: Педагогика. — Т1'2
 62. Анциферова Л.И. О динамическом подходе к психологическому изучению личности // Психологический журнал, 1981. — Г. 2. — №2. — с. 8-78.
 63. Балл Г.А. Теория учебных задач: психолого-педагогический аспект. — М., 1990.
 64. Батищев Г.С. Единство деятельности и общения // Принципы материалистической диалектики как теории познания. — М.: Наука, 1984. — с. 194-210.
 65. Белявский И.Г., Шкуратов В.А. Проблемы исторической психологии, Ростов-на-Дону: Изд-во Ростовского ун-та, 1982. — 224с
 66. Бехтерев В.М. Данные эксперимента в области коллективной рефлексологии // Новое в рефлексологии и физиологии нервной системы, Л.: Гос. Изд-во, 1925. — с. 306-337.
 67. Блейхер Н.М., Пурлачук Л.Ф. Психологическая диагностика интеллекта и личности. — К.: Вища школа, 1979.
 68. Бодалев Л. Л. Восприятие человека человеком. — Л.: Изд-во ЛГУ, -129с.
 69. Бодалев А.А. Личность в общении. — М.: Педагогика, 1983. — 272с.
 70. Бойко В.В., Ковалев А.Е., Панферов В. Н. Социально-психологический климат коллектива и личность. — М.: Мысль, 1983. — 207с.
 71. Братусь В. С, Розовский И. Я., Панкин В. Н. Психологические проблемы изучения и коррекции аномалий личности. — М., МГУ, 1988.
 72. Бринер Дж. Психология познания. — М., 1977.
 73. Брушлинский А.В., Поликарпов В.А. Мышление и общение. — Минск: БЩ 1980.
 74. Буева Л.П. Человек. Деятельность и общения. — М.: Мысль, -325с.
 75. Бузан Т. Скоростная память. — М., 1995.
 76. Бурлачук Л.Ф. Психодиагностика личности. — К., 1989.
 77. Бурлачук Л.Ф., Морозов СМ. Словарь-справочник по психологической диагностике. — К.: Наукова думка, 1989. — 200 с.